

„'t Seghen Waert”

Verenigingsblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

opgericht 12 januari 1949

9e jaargang, nr 4
oktober 1990

VOOR KWALITEIT
echt naar slager

Dorpsstraat 127 Zoetermeer
Tel. 079 161525

VOLLEBREGT

Finmapark 88 Pijnacker
Tel. 01716 6597

Ook voor
borrelgarnituur,
koude schotels
of geheel verzorgd
koud-buffet

Uw Drogist!
drogisterij
parfumerie
voetverzorging
kruiderij
„Het Gouden Kruis”

DORPSSTRAAT 155
(Hoek Stationsstraat) Tel. 163116

' T S E G H E N - W A E R T

Verenigingsblad van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer

9e jaargang, nr 4

oktober 1990

Dagelijks Bestuur:

Voorzitter: C.A.L.van Wieringen, Mauritsstraat 10,
2712 CW, tel.163764
Secretaris: Henk Windmeijer, Herikerberg 86,
2716 EX, tel.211119
Penningmeester: A.C.Mellema, Herenwaard 45,
2716 XR, tel.515684
Postbank nr: 4788145 t.n.v. Hist.Gen.Oud Soetermeer

Ledenadministr.: A.van Noort, Mauritsstraat 8,
2712 CW, tel.163559

Redactie
verenigingsblad: Mw C.J.Moerman-van Voorst, Irenelaan 15
2712 CC, tel.163487
A.van Noort, Mauritsstraat 8,
2712 CW, tel.163559

Public Relations: Linda Vrouwenfelder, Heijermanshove 147
2726 AG, tel.212635

Contactpersonen werkgroepen:

Archeologische werkgroep (AWZ): Patrick van Domburg, Voorweg 162,
tel.517058
Genealogie en heraldiek: Marjolijne Vijverberg,
Stekelbaarssloot 35, tel.316552
Interviews oude Zoetermeesters: E.W.van den Burg, Fred.Hendriklaan 32,
2712 EE, tel.164858
Archiefonderzoek: Ronald Grootveld, Glanswit 33,
tel.611720

Historisch Museum 'T Oude Huis:

Conservator: Hilje Wolfson, p/a Dorpsstraat 7,
2712 AB, tel.164735 (dagelijks van 9-16)
Openingstijden: woensdag, zaterdag, zondag van 13-16 uur

VAN DE BESTUURSTAFEL

Het bestuur van het Historisch Genootschap heeft een aantal wijzigingen ondergaan. Sommige bestuursleden zijn al langer bekend, maar een aantal is nieuw in resp. de najaars- en voorjaarsvergadering gekozen. Hier volgt een overzicht van het huidige bestuur:

Dagelijks bestuur:

Dhr C.A.L.van Wieringen, voorzitter, tel. 16.67.64
Mauritsstraat 10, 2712 CW Z.
Dhr H.M.J.Windmeijer, secretaris, tel. 21.11.19
Herikerberg 86, 2716 EX Z. werk tel.070-359.13.07
Dhr A.C.Mellema, penningmeester, tel. 51.56.84
Herenwaard 45, 2716 XR Z. werk tel. 070-359.75.94

Leden, die mede het algemeen bestuur vormen:

Mw S.Brandhorst-Sonneveld, tel. 51.70.47
Voorweg 182, 2716 NK Z.
Dhr H.Klos, tel. 16.65.02
Leidswallen 60, 2712 BX Z.
Dhr D.van der Kolk, tel. 21.26.35
Coornherthove 32, 2717 XX Z.
Dhr A.C.Switzar, tel. 31.29.07
Voorhamstraat 41, 2722 CD Z.
Mw L.Vrouwenfelder, tel. 21.26.35
Heijermanshove 147, 2726 AG Z.
Dhr P.van Domburg (namens A.W.Z.), tel. 51.70.58
Voorweg 162, 2716 NK Z.
Dhr L.van Zwet (namens A.W.Z.), tel. 51.69.32
Penninghove 1, 2726 ET Z.
Dhr G.L.Kamphuis (namens Gen.Zoetermeer), tel. 41.10.59
Vissendreef 123, 2724 EJ Z.

In de voorjaarsvergadering van 17 april 1990 is de heer C.van Wieringen herkozen als voorzitter van het bestuur - evenals in de eerstvolgende bestuursvergadering. De heren Grootveld en Van Noort traden af, omdat hun zittings-termijn van drie jaar was verstreken. Beiden zijn secreta-ris geweest. Zij maakten respectievelijk 8 en 19 jaar deel uit van het bestuur. De heer Grootveld blijft zeer actief

binnen de vereniging. Hij kan nu meer tijd besteden aan de archeologische werkgroep, de werkgroep geschiedenis, cursussen, archiefwerkzaamheden, het museum enz. Ook de heer Van Noort blijft actief in de vereniging. Hij houdt zich o.a. bezig met de redactie van 't Seghen Waert, de jaarlijkse advertentiecampaagne, het ledenbeheer.

De penningmeester, mevrouw C.Lieverse-Hoekman, heeft om persoonlijke redenen haar taken neergelegd.

In 1989 was de heer P.van Waay afgetreden. Van zijn hand verschenen (en verschijnen nog) diverse artikelen in ons blad.

Alle afgetreden bestuursleden worden bedankt voor hun inzet gedurende de afgelopen jaren, waarin de vereniging een grote groei heeft doorgemaakt, die mede aan hen te danken is.

De nieuwe dagelijks-bestuursleden zijn de heren Windmeijer (secretaris) en Mellema (penningmeester). De andere nieuw gekozen bestuursleden zijn mevrouw L.Vrouwenfelder en de heer H.Klos. Aan alle oude en nieuwe bestuursleden wordt voor de komende jaren veel succes gewenst.

CURSUS OUD SCHRIFT

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer organiseert een cursus paleografie voor beginners. Het doel van deze cursus is het zelfstandig kunnen lezen en in modern schrift overnemen van Nederlandse teksten uit de 16e tot 18e eeuw. Ook diegenen, die hun kennis van het oude schrift willen opfrissen, zijn welkom.

De cursus wordt gegeven op twaalf maandagavonden van 20.00 tot plm. 22.00 uur, te beginnen op 22 oktober.

Plaats: 'T Oude Huis, Dorpsstraat 7.

Kosten: f. 50,00 , inclusief lesmateriaal.

Opgeven: bij Ronald Grootveld, tel. 079-611720, vóór
15 oktober; tegelijkertijd het lesgeld overmaken.

IN MEMORIAM

Onlangs overleed ons trouwe lid, Cees van den Broek. Hij bezocht 'T Oude Huis regelmatig, hetzij vanwege een tentoonstelling, hetzij om een museumjaarkaart te kopen. Hij was bijzonder geïnteresseerd in het werk van de AWZ. Hij liet zich op de hoogte houden door de heer P.van Domburg, die hem eindeloos over de gang van zaken vertelde en inging op de vele vragen. In de jaren twintig kwam de familie Van den Broek naar Zoetermeer. Van het begin af aan bewoonden zij het pand Dorpsstraat 13. De heer Van den Broek vertelde over zijn belevenissen als schooljongen en over de wapens, die in de oorlog in de vlak bij zijn huis gelegen Dobbe werden gegoooid. Hij genoot indertijd van zijn motorfiets-tochten langs de landelijke Voorweg naar Den Haag. Hij moge rusten in vrede.

LEDENBESTAND

Na het verschijnen van het juni-nummer (in verband met de vakantieperiode sloegen we het augustus-nummer over) mochten we onderstaande nieuwe leden verwelkomen. Voorzover niet anders vermeld, wonen zij in Zoetermeer. Door overlijden verloren we één lid, zodat onze vereniging nu - d.w.z. eind augustus - 679 leden telt. Het in het juni-nummer vermelde aantal van 670 was helaas iets te optimistisch! Wie wordt het zevenhonderdste lid en ... halen we dat nog in 1990? Vijfentwintig leden moet - gezien de stormachtige groei van de laatste jaren - in vier maanden toch haalbaar zijn.

J.A.v.d.Berg, Rembrandtstraat 6

E.Briegoos, C.van Eerdenstraat 5

J.J.Buis, Vlamingstraat 48

P.Buitelaar, Pr.Willemstraat 5, Moerkapelle

Mw J.Dekker-Van der Spek, Herenstraat 122, Voorburg

P.van den Dool jr, Ligusterpark 47

A.J.Esmeyer, Esmoreitschouw 61

J.N.Henneken, Irenelaan 13
C.Hilkhuijsen, Vogeldreef 19
J.P.Hoogduin, Leidsewallen 45
Mw S.E.Koetsier, Van Aalstlaan 476
Mw C.J.E.van der Kooij, Gaardedreef 38
N.Kuiper, Lumeystraat 20
J.Lagerwaard, Delftsewallen 16
A.J.Leepel, Jan Camperthove 12
G.C.van Leeuwen, Eerste Stationsstraat 173
T.S.Lodewijk, Aidaschouw 64
J.de Ruiters, Tjotterkade 93
J.C.M.Waayer, Geerweg 4, Benthuizen
A.J.M.van Well, Landrestraat 3, Rotterdam
J.H.Windmeyer, Zegwaartseweg 70b

ACTIVITEITENKALENDER

di 25 september: Lezing 'Beleg en ontzet van Leiden'
door A.v.Noort; Morgenster, 20 uur
ma 22 oktober: Start cursus paleografie;
'T Oude Huis, 20 uur
di 30 oktober: Dia-vertoning 'Oud en nieuw Zoeter-
meer' door H.Klos en C.v.Wieringen;
Kruispunt, Osylaan 2, 20 uur
do 29 november: Lezing/dia's archeologie;
Morgenster, 20 uur
di 18 december: Ledenvergadering; Morgenster 20 uur

VERNIEUWDE DIA-VERTONING OVER ZOETERMEER

Op dinsdag 30 oktober aanstaande zullen de heren Klos en Van Wieringen wederom een dia-vertoning van Zoetermeer geven. Vorige vertoningen hebben altijd veel bekijks gehad, vooral ook door de unieke manier van presenteren. Om een beeld te krijgen van het veranderde aanzicht van Zoetermeer in de loop der tijd, worden steeds twee dia's tegelijk vertoond. Een daarvan geeft de historische aanblik van bij voorbeeld een gebouw, woonhuis of uitzicht, terwijl de tweede de hedendaagse aanblik laat zien. Het voordeel van deze manier van presenteren is, dat ook relatief nieuwe inwoners van Zoetermeer zich aan de hand van de recent gemaakte dia's kunnen oriënteren op de plek waarvan de historische dia gemaakt is.

De heren Klos en Van Wieringen hebben - naast de al eerder gepresenteerde thema's als boerderijen, woonhuizen en industrie - voor deze presentatie een geheel nieuw onderwerp in petto, te weten groepsfoto's van onder meer voetbal- en reisverenigingen uit de vijftiger jaren. Ook mensen, die al eerder een dergelijke presentatie hebben bijgewoond, kunnen dus nog nooit eerder vertoonde dia's verwachten.

De presentatie wordt gehouden in gebouw 'T Kruispunt, Osy-laan 2 (Palenstein), om 20.00 uur. Leden hebben gratis toegang, niet leden betalen f. 2,50.

Kopij voor het december-nummer is dagelijks welkom:

Irenelaan 15, 2712 CC ZOETERMEER.

Uiterste inleverdatum: 3 november 1990.

verkeersschool en autoverhuur
**& MEERZICHT
VAN MAANEN**

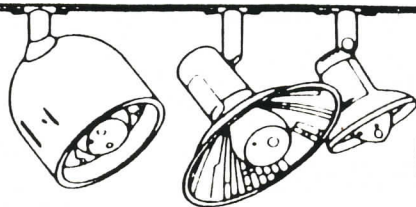
du meelaan 588
zoetermeer 079 - 312100

SPECIALITEIT IN LUXE LEDERWAREN
Dorpsstraat 83, Zoetermeer.
Tel. 16.31.65.

500m² verlichting in Zoetermeer

Vele mogelijkheden en toepassingen. Zowel in modern als klassiek!

Kortom een bezoek waard!

Interieurverzorging
Kleinmeubelen
Verlichting

Zoetermeer
Dorpsstraat 198
Telefoon 079 166488

2 SPECIAALZAKEN ONDER EEN DAK

FAMILUX

FAMILUX

Huishoudspeciaalzaak

babyhallen

Babyspeciaalzaak

ROOS - DORPSSTRAAT 156 - TELEFOON 163103

FOTO LINTHOUT

Dorpsstraat 68 - Zoetermeer

Telefoon 079-163084

Ook op maandag na 1 uur geopend

ARCHEOLOGIE TENTOONSTELLING

Uit de Zoetermeerse bodem zijn in de loop der jaren zeer veel voorwerpen opgegraven. Speelgoed, aardewerk, pijp-koppen, munten, schoenen, glaswerk en zelfs mammoetbotten van zo'n 100.000 jaar oud zijn op de tentoonstelling te zien.

Het twaalfeneenhalf jarig bestaan van de Archeologische Werkgroep is de directe aanleiding geweest tot het organiseren van deze tentoonstelling. De leden van de actieve werkgroep hebben enthousiast meegeholpen aan de totstand-koming van de expositie.

Voor schoolgroepen wordt weer een speciaal programma samen-gesteld. Om de bezoeker te laten zien hoe de voorwerpen uit de bodem te voorschijn komen, is in de tuin van het museum een archeologische opgraving nagebootst.

De tentoonstelling is te zien tot begin januari 1991. Het museum is geopend op zaterdag-, zondag- en woensdagmiddag van 13.00 tot 16.00 uur.

Voor verdere informatie over de tentoonstelling kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 16.00 uur bellen naar de conser-vator van het museum, mevr.H.Wolfson (079-164735).

TENTOONSTELLING 'OVER DE OORLOG GESPROKEN'

Samen met nog een aantal leden van het Historisch Genootschap is de heer L.van den Burg nauw betrokken geweest bij het begeleiden van de schoolkinderen, die de tentoonstelling hebben bezocht. In het bijzonder was hij ingezet bij de dia-presentatie, die voor de kinderen juist de mogelijkheid gaf te reageren.

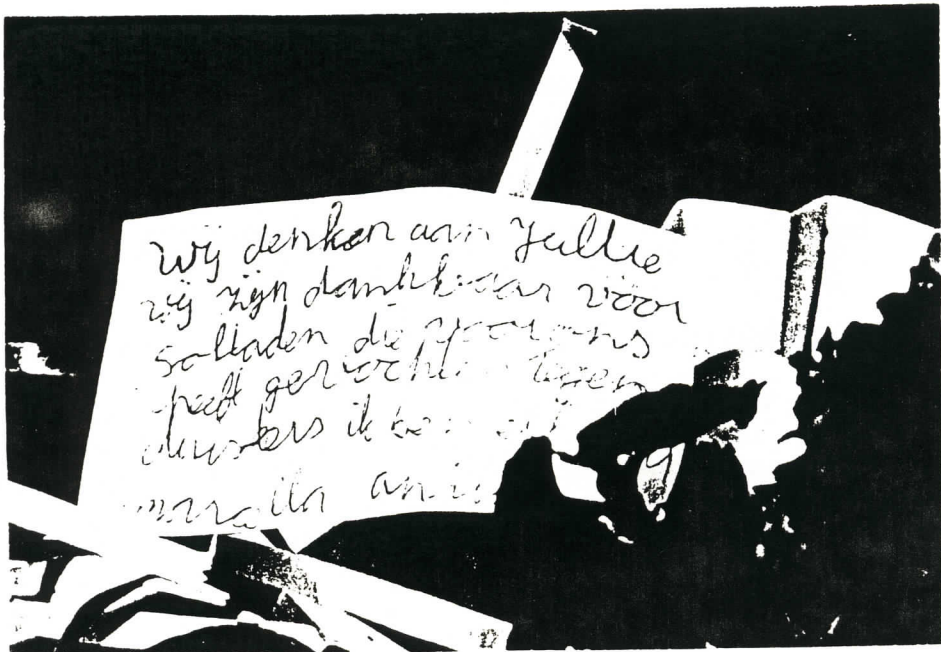
Hij schrijft ons het volgende:

» 4 mei 1990

Op 4 mei werden de gevallen van de Tweede Wereldoorlog herdacht. Het was een indrukwekkende plechtigheid, waaraan werd deelgenomen door oud en jong. In de krant, via de radio, maar vooral ook via de televisie is omstreeks die tijd uitgebreid aandacht geschonken aan de oorlog met al zijn verschrikkingen. Het Historisch Genootschap deed dat met een tentoonstelling, die vooral gericht was op de plaatselijke situatie.

In die eerste dagen van mei kwamen vooral veel schoolkinderen (in totaal ongeveer 1000) de tentoonstelling en de speciaal voor hen bestemde dia-presentatie bezoeken. Het was verbazingwekkend te merken hoeveel kennis deze kinderen van de oorlog hadden; ook het herdenken sprak hen aan.

Misschien is het wel een van deze scholieren geweest, die op 4 mei een plantje met oranje bloemen plaatste bij het monument in het Wilhelminapark. Aan dat plantje zat een kaartje met een boodschap. Bij al die kransen en die zee van bloemen viel het echter niet zo op. Omdat zij heel goed begrepen heeft waarom we ieder jaar herdenken, nog even de tekst in haar eigen handschrift hier apart gezet. »

WERKGROEP GENEALOGIE EN HERALDIEK

Voor zover ons bekend, heeft een vijftigtal leden van de bijna zevenhonderd belangstelling voor voorouderonderzoek. Graag zouden wij willen weten of er onder u nog andere geïnteresseerden zijn, hetzij actief, hetzij passief. Neemt voor uw reactie, eventuele vragen, op- en aanmerkingen s.v.p. contact op met mevr. M.E.Vijverberg-Kalkema, Stekelbaars-sloot 35, 2724 AR Zoetermeer; tel. 079-31.65.52.

Bijeenkomsten

Voor persoonlijk contact kunt u op een aantal avonden terecht in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7:

Open avond : 19 november 1990

Ledenbijeenkomsten: 15 oktober en 10 december 1990.

Wie-wat-waar gegevens

Het afgelopen jaar heeft de werkgroep een begin gemaakt met het aanleggen van een wie-wat-waar systeem. Dit houdt in, dat de leden van de werkgroep opgaven hebben verstrekt over de hun ter beschikking staande genealogische gegevens. Het gaat daarbij om de volgende familiegegevens van minstens vier generaties:

Wie : Familienaam

Wat : De periode waarover de gegevens handelen, b.v. 1680 tot 1820

Waar: De plaats/streek waar deze familie woonde, b.v. Zoetermeer, Zegwaard, Schieland, enz.

Elders in dit blad vindt u een voorbeeld van hetgeen de bedoeling is (genealogie van de familie Lengkeek). Het streven van de werkgroep is zulke gegevens ieder jaar aan te vullen of reeds bestaande gegevens te corrigeren.

WIJ DOEN DAAROM EEN OPROEP AAN ALLE LEDEN VAN HET HISTORISCH GENOOTSCHAP: GEEFT UW INFORMATIE DOOR!

M.E. Vijverberg-Kalkema

WERKGROEP GENEALOGIE

Het doel van de werkgroep is onder meer om zoveel mogelijk oude Zoetermeerse families 'in kaart' te brengen. De bedoeling wordt duidelijk aan de hand van de volgende fragment-genealogie van de familie Lengkeek.

LANGCAKE (NOORD-ENGELAND) - LENGKEEK (NEDERLAND)

De Keltische klank van Langcake zou er op duiden, dat de naam afkomstig is van het noorden van Schotland. Het toeval wil (of misschien ook niet), dat op het eiland Skye een Loch Langaig bestaat. De plaatselijke bewoners spreken de naam van het Loch op praktisch dezelfde wijze uit als de Nederlandse familie hun naam Lengkeek, waardoor de verbastering niet vreemd meer is.

De onderstaande reeks is overgenomen uit de kwartierstaat van:

Joan van den Burg-Creemers.

I George Langcake, Zadelmaker, overl. Carlisle 1-4-1724, tr. NN.

Uit dit huwelijk:

1. George Langcake, geb. Carlisle ca 1652, volgt IIa

IIa George Langcake, geb. Carlisle ca 1652, Chirurgijn, overl. Brielle

9-1-1734, tr. Carlisle ca 1683 Mary Clever, geb. Carlisle ca 1665, overl. Brielle 30-5-1742.

Uit dit huwelijk:

1. George Langcake, geb. Carlisle ca 1690.

2. Bernardus Lengkeek, geb. Carlisle ca 1708, volgt IIIa.

IIIa Bernardus Lengkeek, geb. Carlisle ca 1708, Mr. Chirurgijn, overl. IJsselmonde 22-1-1754,

tr.Rotterdam 2-4-1730 Johanna Maria Heinsius,
geb.'s-Gravenhage 3-10-1696, overl.IJsselmonde 22-2-
1745, dochter van Adriaen Heinsius en Anna Maria van
Duren.

Uit dit huwelijk:

1. Maria Lengkeek, geb.Zuidland 9-9-1731.
2. Georgius Lengkeek, geb.Zuidland 24-5-1733.
3. Bernardus Lengkeek, geb.en gedoopt IJsselmonde
28-11-1736, volgt IVa.

Bernardus Lengkeek, tr.Ridderkerk 22-8-1745 Ingetje
van Boles, geb. en ged. Ridderkerk 30-3-1721,
overl.IJsselmonde 19-2-1789, dr van Arie van Boles
en Aaltje Jans Bouwens.

Uit dit huwelijk:

1. Maria Lengkeek, geb.IJsselmonde 5-11-1746.
2. Ary Lengkeek, geb.IJsselmonde, overl.18-2-1750.
3. Ary Lengkeek, geb.IJsselmonde 25-12-1750.
4. Thomas Lengkeek, geb.IJsselmonde 2-2-1754.

IVa Bernardus Lengkeek, geb.+ged.IJsselmonde 28-11-1736,
Chirurgijn, overl.Zegwaard 11-11-1791,
ondertr./tr.Zegwaard 3/25-5-1776 Arendje van
Harmelen, geb.+ged.Zegwaard 16-7-1752,
overl.Zegwaard 10-9-1825, dr van Jan van Harmelen en
Maria van der Plaats.

Uit dit huwelijk:

1. Ingetje Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 18-2-1778.
2. Jan Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 13-2-1780.
3. Bernardus Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 6-4-1782,
volgt Va.
4. Jacobus Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 7-3-1784.
5. Maria Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 29-1-1786
6. Willem Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 27-5-1787.
7. Gerardus Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 15-6-1788.

Va Bernardus Lengkeek, geb.+ged. Zegwaard 6-4-1782,
overl.Rotterdam 25-8-1832, tr.Zegwaard 30-6-1805

Neeltje van Hijsselendoorn, geb.+ged. Zegwaard 17-3
1776, Naaister, overl.Rotterdam ??, dr van Hendrik
van Hijsselendoorn en Johanna van den Berg.

Uit dit huwelijk:

1. Bernardus Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 30-3-1806.
2. Hendrik Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 14/23-8-1807,
volgt VIa.
3. Maria Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 5-10-1808.
4. Bernardus Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 25-9-1810.

VIa

Hendrik Lengkeek, geb.+ged.Zegwaard 14/23-8-1807,
Verver, overl.Rotterdam 24-5-1865, tr.Rotterdam 21-
1-1835 Gerritje Johanna Leer, geb.Rotterdam 4-10-
1807, Naaister, overl.Rotterdam 11-7-1871, dr van
Willem Leer en Gerritje Geerst.

Uit dit huwelijk:

1. Annetta Hendrika Lengkeek, geb.Rotterdam 17-12-
1834. Bij huwelijk van ouders erkend.
2. Hendrika Cornelia Lengkeek, geb.Rotterdam 25-4-
1838, overl.Rotterdam 27-4-1881, tr.Rotterdam
21-6-1865 Gerardus Pieter Blom,
geb.Vlaardingen 19-10-1842, Hoedenmaker,
overl.Rotterdam 4-4-1893, zn van Gerardus
Pieter Blom en Grietje de Vos.
Uit dit huwelijk werd de grootvader van J.van
den Burg-Creemers geboren...
3. Hendrikus Bernardus Lengkeek, geb.R'dam 18-9-1839
4. Gerardina Johanna Lengkeek, geb.R'dam 7-1-1842.
5. Maria Johanna Lengkeek, geb.R'dam 13-11-1846.
6. Willem Johannes Lengkeek, geb.R'dam 8-3-1848.

Als u zelf een genealogie hebt, die betrekking heeft op
Zoetermeerse families en welke u ter beschikking wilt
stellen van onze genealogische werkgroep, dan kunt u deze
inleveren bij mw Vijverberg, Stekelbaarssloot 35,
tel.316552.

Phia van Mil-Le Rütte

INTERVIEWGROEP: "SPREKEND VERLEDEN"

Al vele jaren worden oudere (en soms ook minder oude) Zoetermeerders geïnterviewd door leden van het Historisch Genootschap. De laatste jaren gebeurde dat voornamelijk door de dames Corporaal en Stuijt. Een interview vraagt echter veel tijd aan voorbereiding, het interview zelf en de uitwerking daarvan. Daarom deden genoemde dames enige tijd geleden een oproep om ook andere leden warm te maken voor dit boeiende werk. Het was voor hen verheugend te merken, dat het groepje van twee in korte tijd kon worden uitgebreid tot acht.

Mevrouw Stuijt, die tot dusverre contactpersoon was, zal in de komende jaren minder tijd beschikbaar hebben. Zij blijft wel deel uitmaken van de werkgroep, maar wil de functie van contactpersoon overdragen aan een ander. Deze zal worden bekleed door de heer E.W.van den Burg, zoals op de eerste bladzijde reeds is aangegeven. En verder heeft een van de leden een naam bedacht voor de werkgroep, die naar onze mening voor zichzelf 'spreekt'.

Namens de interviewgroep: mw G.Stuijt en E.W.van den Burg

Interview met de heer J.Vollebregt

Het **slagersbedrijf**, zoals dat een halve eeuw geleden was; verteld door de heer J.Vollebregt,

In de tijd dat de slagerij Vollebregt zich in de Dorpsstraat ging vestigen (1930), waren daar zeven slagers werkzaam. Dat waren o.a. de slagers Van Aalst, Van Leeuwen, G.Herwijne en Konijnenburg. Er was een afspraak tussen deze slagers. Van Aalst en Konijnenburg waren de runderslagers en Van Leeuwen en Herwijne waren de varkensslagers. De overige slagers deden niet mee in deze overeenkomst. Slagerij Vollebregt ging echter zowel rundvlees als varkensvlees verkopen. Dit had in 1931 tot gevolg, dat de afspraak van de voornoemde vier slagers op losse schroeven kwam te staan. Het duurde niet lang, of zij verkochten allen weer runder- en varkensvlees.

Op de markt werden de beesten gekocht die voor de slacht bestemd waren. Er kwam dan een keurmeester kijken bij het levende beest. Pas na goedkeuring mocht dit worden geslacht. Tot 1960 mocht er nog thuis worden geslacht, daarna niet meer. Toch wisten de slaggers in Zoetermeer daarvoor ontheffing te krijgen, zodat ze tot 1980 zelf mochten slachten.

Het slachten van de beesten gebeurde heel vroeger nog koosjer, dat wil zeggen de halsslagader werd doorgesneden en het dier bloedde dood. Later werd het dier geschoten met een kogel of een pen door de hersenen. Als een slager zelf niet mocht slachten, dan moest hij dit laten doen in Den Haag. Dat had extra vervoerskosten tot gevolg, hetgeen er natuurlijk bij de prijs van het vlees op kwam.

De meeste vleesproducten werden toen ook nog door de slaggers zelf gemaakt. Niets geen voorverpakte artikelen dus. De tweede wereldoorlog deed echter de behoefte aan geconserveerde vleesproducten ontstaan. De heer Vollebregt begon daarom te experimenteren met het inblikken van voedsel. Bij een fietsenmaker kocht hij een machientje dat hij kon gebruiken bij het inblikken en ook nog wat blikken. Eerst werden verschillende groenten en ook tomatensoep ingeblikt. Daarna leverworst, een product dat in de zomermaanden snel aan bederf onderhevig was. In de oorlog was het moeilijk om aan blikken te komen. Gelukkig kon hij van de Nutricia fabriek blikken overnemen.

Vaak ging de heer Vollebregt naar de boeren, die in de oorlogstijd thuis slachtten. Hij verwerkte ter plaatse voor de boeren het vlees in blik. Zo konden ze een heel jaar met hun vleesvoorraad doen. Dit werk heeft de heer Vollebregt gedurende de gehele oorlog gedaan.

Ook na de oorlog bleef hij dit werk doen. Een keer moest hij zelfs voor een boer van het eiland Rozenburg een heel varken inblikken. Daar waren ongeveer honderdvijfenveertig blikken voor nodig geweest. Dit beviel zo goed, dat regelmatig uit Zeeland varkens naar Zoetermeer werden gebracht om bij slagerij Vollebregt te worden geslacht en ingeblikt.

Er was wel verschil in kwaliteit voor wat betreft de smake-lijkheid van het vlees bij zowel de koe als het varken. In Holland was het ras Yorkshire (wit) het beste varken voor de slacht, maar ook de Belgische bonte had goede ham e

schouders en minder spek. Bij de runderen was de Groningse blaarkop een uitgesproken vleeskoe, net als de rode Rijn-, Maas- en IJsselkoeien. De Friese koeien waren echte melkkoeien.

Tot op heden is in de Dorpsstraat nog Slagerij Vollebregt gevestigd. Om de historie van deze slagerij tot slot nog even in beeld te brengen, volgt hier een kort overzicht.

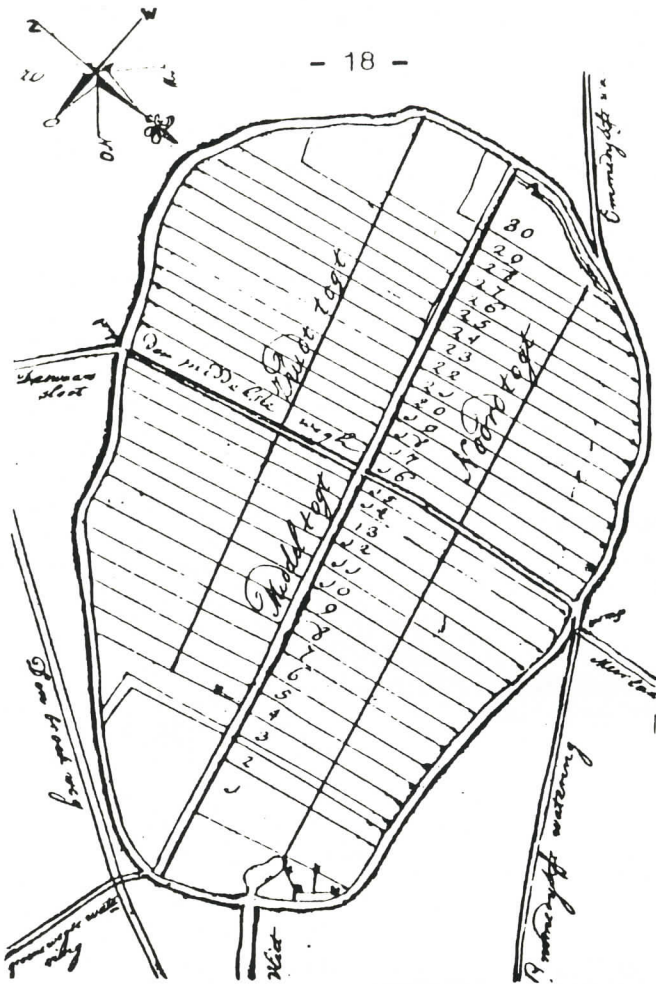
Tot zijn twaalfde jaar is de heer Vollebregt opgegroeid in Zegwaart en toen (1919) met zijn ouders verhuisd naar de Stationsstraat. Daar stond een boerderij met een koeie- en paardekop erop, welke zijn vader betrok. Met dertien jaar werd hij slagiersknecht in Pijnacker tot 1 oktober 1923. Daarna is hij naar Poeldijk gegaan. Daar heeft hij vijf jaar gewerkt. In 1928 trad hij in dienst van een slager in Wassenaar. Daar leerde hij het fijne van het slagiersvak - zoals hij zelf zegt. In augustus 1930 nam hij in Zoetermeer de zaak over van de heer E.Ooms en huurde een bedrijfspand voor f. 14,-- in de week, op de plaats waar nu nog Slagerij Vollebregt zit. Dit bedrijf is tegenwoordig (sinds 1969) in handen van een van de zoons van de heer Vollebregt.

Carola Corporaal

Gloria Stuyt

Kopij dagelijks welkom: Irenelaan 15, 2712 CC Zoetermeer.
Uiterste inleverdatum december-nummer: 3 november a.s.

Copie.
 Aftekening van de kaart van
 de omringde landbouw
 met: zijnde de aftekening
 getuigd na een Mionit gestippeld
 door Kinde Penningsland
 van de geme Polder:

DROOGMAKING ZOETERMEERSE MEER IV

In 1614 vindt een aantal prominenten elkaar. Zij verkrijgen octrooi tot droogmaking van de Zoetermeerse Meer. In dat jaar zal men ook andere bekende projecten van start zien gaan, zoals de bank van lening (1) en de Noordse compagnie, twee jaar na de eerste Nederlandse walvisexpeditie naar de Noordpool (2). De staten-resolutie, waarin de droogmaking geregeld is, dateert van 15 maart 1614. Deze is met OL geparafeerd door Johan van Oldenbarnevelt en getekend door haar secretaris, A. Duyck (in de latere kopie verbasterd tot Le Duyck).

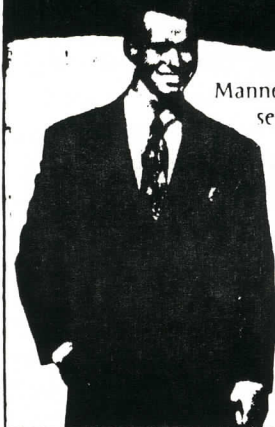
Zo halverwege het Bestand moet de polder drooggefallen zijn en op 1 augustus 1616 komen de ondernemers bijeen voor de kavelverdeling. Zestien zijn persoonlijk aanwezig en twee laten zich vertegenwoordigen om voor de hand liggende redenen: de een woont in Zeeland en de ander heeft het druk met diverse zaken in Leiden. Overigens woont en werkt een aantal van hen eveneens in die stad.

Zij scheiden op genoemde datum "de voormelde alsnogh onverdeelde ende gemeen leggende landen" door loting, zgn. kaveling. Als we op de kavelkaart kijken, zien we dat de kavels niet alle gelijk van lengte en breedte zijn. De overbedeling, die inloting van een bepaalde kavel voor iemand oplevert, wordt opgeheven door aan een onderbedeelde loter een som geld te betalen. Soms krijgt laatstgenoemde tevens een bedrag uit de gemeenschappelijke kas.

Van te voren is een schema opgesteld, waarin bepaald is welke kavels aan andere uitkeren. Een aantal kavels vormt de modus, waarbij geen bij- of uitbetaling geldt. Dit zijn de nummers 8 t/m 13 en 21.

De hoogste toebetaling, die iemand aan een ander moet doen, bedraagt f. 350,-- en het hoogste bedrag, dat iemand van een ander plus de kas vergoed krijgt, belooft f. 500,--. Dit laatste is het geval bij de kleinste kavel, nr 2. Men komt overeen, dat alle "toegiften" binnen twee maanden moeten zijn begtaald. De kavels, die genummerd zijn van 1

The Personal Touch

Mannenkleding is een zaak van common sense en personal touch. In de keuze van een kostuum schemert de persoonlijkheid van de drager door. Van Waay vertaalt mode en styling naar persoonlijke smaak.

van waay
Fashionhouse for men

DORPSSTRAAT 163^{1/2} - ZOETERMEER

☎ 079-163910

Superieure elegante kleding

- * Lady Arrow
- * Betty Barclay
- * Gil Bret
- * Elvi Couture
- * Frankenwälder
- * Freya
- * Gardeur
- * Marcelle Griffon
- * Hucke/Ravens
- * Roberto Sarto
- * Seda Modell
- * Gerry Weber

van waay

mode - Zoetermeer

Dorpsstraat 89-91

Tel. 079-163167

tot en met 30 krijgen bij de loting respectievelijk de volgende eigenaars (de titulatuur Dr., Sinjeur, Ed.Heere, dHr., of helemaal niets, spreekt voor zichzelf):

- 1 en 22 Dr.Everdus Vorstius
- 2 en 17 Christoffel (Dirksz) van Nieuwenhoven
- 3, 12, 16, 30 Sr.Pieter Courten, vertegenwoordigd door Cornelis Ridders
- 4, 9, 18 Sr.Johannes de Laat
- 5 en 19 Sr.Johan Pellicorne
- 6 de Ed.Heere van Benthuisen (Van Wijngaarden)
- 7, 24, 26, 27 Sr.Pieter Meunix
- 8 Sr.Gerson Balde (hier ook, en waarschijnlijk juister geschreven als Baalde)
- 10 de Ed.Heere Hendrik van Thuijl van Zerooskerke, Heere van Stavenissede, vertegenwoordigd door Pieter Leendert Kettingh
- 11 de Ed.Heere Caspar van Vosbergen, Raadsheer van de Hoge Raad
- 13 en 23 Sr,Francois Boudewynsz
- 14 en 15 Dr.Bartholomeus Panhuysen
- 20 Sr.Lieve(n) Kersteman
- 21 dHr.Amelis van Hogeveen
- 25, 28, 29 Frans Adriaansz van Leeuwen en Johan van der Gragt.

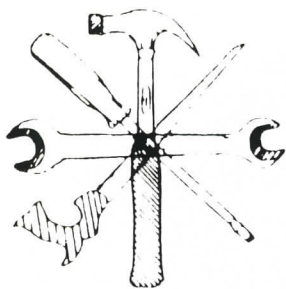
Bij het stuk van 1616 over de kaveling zijn de 25 kavel kondities opgenomen, die zeven jaar later zijn aangevuld en gepreciseerd.Klein detail uit de aanvullingen op artikel 2 en 3 van deze kondities: Er zullen slechts drie polder- of molenmeesters worden gekozen met een zittingsperiode van twee jaar. Op elke schouw zullen zij per man vijftien stuivers als salaris genieten. Zij zullen "haar rekeningh doen den eersten Martij". Een van de kavelkondities regelt de verdeling van de zes morgen godsakkers over Zoetermeer en Stompwijk in de verhouding 3 : 1. Dit als gevolg van een eerdere overeenkomst tussen de burgemeesters van Leiden en de ambachtsheer van Zoetermeer, 30 oktober 1613 en 4 april 1614, waarbij een derde van de 612 morgen, 100 roeden grote Meer onder Stompwijk zou vallen (3).

HANG EN SLUITWERK, BEVEILIGINGEN, GEREEDSCHAPPEN, HOUT

V
E
R
F

P
L
A
A
T
M
A
T
E
R

ELEKTR. GEREEDSCHAP, IJZERWAREN, HOBBY-ARTIK., SLEUTELS

CAMMERAAT

HET ADRES VOOR U !

STATIONSSTRAAT 48
ZOETERMEER
TEL 079-163731

K
A
S
T
E
N

S
A
N
I
T
A
I
R

D E B O U W H O F

sanitair, open haarden, wand- en vloertegels, bouwmaterialen, badkamers, elektrische materialen en tuingereedschappen, ijzerwaren, gereedschappen, behang, verf, hout, energie zuinige kachels, verhuurafdeling, dealer van Black en Decker, Makita, AEG, Rijobij.

Alles voor de vakman en doe-het-zelver

Bleiswijkseweg 11, 2712 PA Zoetermeer
telefoon: 079 - 31 07 00

De tekst over deze godsackers (in een zeer oude kopie van het Leids Privilegeboek) luidt: "Sullen twee mergen landts aff te meeten van de Stompwycxe candt aff soo verre t selve

sal comen te strecken ende dat de andere vier mergen sullen blyven aen d arme van Soetermeer" (4).

Als laatste onderdeel proberen we de droogmakers zelf wat nader te belichten.

Jacob Oem van Wijngaerden is de zoon van Gerard Oem van Wijngaerden en Catharina Croesinck. Hij huwt met Anna van den Rijne. Hij wordt in 1613 genoemd als lid van de ridderschap van Holland. Hij is ambachtsheer over Zoetermeer, Benthuizen, Wijngaerden en Ruybroeck. Hij speelt tot zijn dood in 1650 een belangrijke rol in de diplomatie. In 1621 is hij de eerste persoon, die wordt benoemd voor een missie naar Engeland om daarmee een nieuwe overeenkomst te sluiten. Hoewel naast Van Tuyll nog vijf kavelbezitters (oorspronkelijk) uit Zeeland, de Zuidelijke Nederlanden, met name Antwerpen, afkomstig zijn, is het toch waarschijnlijk Van Wijngaerden, die zijn zwager Hendrik van Tuyll van Serooskerke, gehuwd met zijn zuster Jacoba, voor het Zoetermeerse droogmakingsproject heeft weten te interesseren. Anno 1990, eeuwen nadien, wil de ironie van het lot daarentegen, dat men dan medestanders probeert te vinden tegen plannen om dit prachtige Meer poldergebied opnieuw aan het water toe te vertrouwen. Voor de bewoners een reden te meer om 1 augustus 1991 op dezelfde uitbundige wijze als die van de Beemster een paar jaar geleden deden, het 375-jarig bestaan van de polder te vieren!

-
- (1) Simon Schama, 'Overvloed en Onbehagen', Uitg. Contact Amsterdam 1988 p.342
  - (2) idem p.142
  - (3) Bakker en Van Ollefen Rijnland I (1799) voorrede
  - (4) Stadsheerlijkheden 299 A1-L, Gem.Archief, Leiden
(wordt vervolgd)

Benthuizen

P.van Waaij

VERPACHTERS EN PACHTERS IN DE LANDBOUW

Het is een illusie te denken, dat alle grondgebruikers-akkerbouwers en veehouders een zgn. eigen geerfd bedrijf bezitten. Een groot aantal van de landbouwbedrijven wordt namelijk gepacht of - zo men wil - gehuurd van een eigenaar die zijn eigendom niet zelf gebruikt, maar dit voor een bepaalde som geld verpacht aan een gebruiker, de pachter. Wie zijn deze verpachters?

Aanvankelijk mensen, die veel geld hadden verdiend in handel, scheepvaart, later ook in industrie, en die dit geld belegden in grond, met of zonder gebouwen. Later kwamen hierbij ook de grote ondernemingen, verzekeringsmaatschappijen, enz., die het niet direct benodigde kapitaal belegden in grond. In het algemeen werd dit beschouwd als een zeer solide belegging: deze behield immers ook tijdens oorlogen, rampen enz. altijd zijn waarde. Een voorwaarde was echter: de bezitter moest heel rijk zijn, want het rendement was meestal lager dan bij andere beleggingen. Dit mede, omdat voor een goede verzorging van het bezit de pachter ook een goed bestaan moest hebben; bij het tegendeel volgde immers een geleidelijke verwaarlozing van het bedrijf. Veel families, die landerijen verpachtten, hadden daartoe een rentmeester in dienst, die hun belangen behartigde. Een maal per jaar kwam de eigenaar en/of de rentmeester het bezit bezichtigen. Voor het pachtersgezin was dit dan zonder meer een hoogtijdag! De verhouding tussen verpachter of rentmeester en pachter was meestal goed. Veel pachters profiteerden van deze verstandhouding, zodat de pacht vaak lange jaren kon doorlopen van vader naar opvolger. Uiteraard waren er ook uitzonderingen. Vooral zij die het onderste uit de kan wilden hebben, verpachtten soms van jaar tot jaar aan de meest biedende. Dit systeem kwam een landbouwbedrijf bepaald niet ten goede. Deze verpachters profiteerden van het feit dat mensen door welke omstandigheid dan ook het bedrijf moesten verlaten, en zoals altijd en overal, een kat in het nauw doet rare sprongen en dat geldt op zo'n moment ook voor een pachter. Ten einde pachters meer bescherming te bieden, werd tijdens de beruchte landbouwcrisis in de jaren dertig de pachtwet in het leven geroepen. Alle verpachtingen moesten nu via de pacht-

AMERICAN CLEANING SERVICE

Voor beter kleding reinigen
en reparatie

Stationsstraat 3
Tel. 079 - 16 41 14

van Oosterom
schoen & mode

dorpsstraat 107
telefoon 16 30 29
zoetermeer

en
comfort

TAXIBEDRIJF

~~van der sluk~~

Taxi's voor alle ziekenfondsen

Ziekenvervoer ● Trouwauto's ● Rolstoelvervoer

 079 - 515151*

Kerkenbos 9

2715 RP Zoetermeer

HET AVONTUUR BEGINT BIJ DE DUMP

- CAMPINGSPOORT
- SCHIETSPOORT
- WERKKLEDING
- CAMPINGGAS
- DARTSPORT
- MESSEN
- LEGERKLEDING
- VRIJETIJDskLEDING

de dump
Elberwijken
dorpsstraat 66 zoetermeer

079-
163551

pachtkamer lopen. Deze stelde - naar de kwaliteit van de grond - de pachtprijs vast en ook de tijdsduur van de verpachting, o.a. voor los land met of zonder gebouwen. Het ontbinden van een pachtovereenkomst tegen de wil van de pachter was nu ook minder gemakkelijk. Hoewel de serieuze verpachters van deze wet weinig of geen nadeel ondervonden, beschouwden velen dit toch vaak als een aantasting van het eigendomsrecht.

Wie zijn de pachters?

In het algemeen mensen, die zelf geen bedrijf konden kopen, maar wel een pachtbedrijf konden exploiteren. Het lenen van geld via banken - iets dat nu een heel normale zaak is - was vroeger zeker in landbouwkringen niet zo gebruikelijk. Wel leende men geld van familie of van goede vrienden en soms was men ook wel borg voor elkaar. Bij een inzakkende economie werd dit sommige families dan ook noodlottig, men sleepte elkaar als het ware mee naar de afgrond. Vandaar de voorkeur voor een pachtbedrijf!

De pachtovereenkomst tussen verpachter en pachter liep via de notaris en de overeenkomst werd door de notaris en de belanghebbenden ondertekend. Dit huur- of pachtcontract was dan ook een zeer gewichtig document, dat goed diende te worden bewaard. In zo'n overeenkomst waren de lusten en lasten van zowel verpachter als pachter artikelsgewijs geregeld.

De aanhef van een pachtcontract dat dateert uit 1935 begint met: Ondergetekende-grondeigenaar wonende te-verklaart te hebben verpacht aan... Een bouwmanswoning met stallingen, hooi- en korenbergingen, diverse getimmerten alsmede erf, boomgaard en diverse percelen wei-, hooi- en bouwland in de ...polder, bekend zijnde kavel en sectie nummers. Voor ingewijden duidelijk, voor buitenstaanders vaak onbegrijpelijk.

Daarna volgde de tijdsduur van de verpachting. Deze liep van drie tot vijf of zes tot twaalf jaar. De pacht voor bouwland ging in op de eerste oktober, voor wei- of hooiland met kerstmis van datzelfde jaar; voor de woning en de gebouwen op de eerste mei. Het contract eindigde na de afgesproken jaren voor bouwland bloot schoof (is na de oogst) en voor wei- en hooiland met kerstmis van datzelfde jaar; voor de woning en gebouwen de laatste dag van april.

100% kleurig

**afd. voor tekenen, schilderen,
ontwerpen & hobby**

dorpsstraat 165 2712 ah zoetermeer tel. 079 - 163580

KOOT

**OUD PAPIER LOMPEN
EN METALEN
AFZET CONTAINERS
BESCHIKBAAR**

**VLAMINGSTRAAT 30
2713 RS ZOETERMEER**

TEL. 079-164196

De pachtprijs, die overeengekomen was, moest worden voldaan in twee gelijke termijnen, nl. de eerste termijn op de eerste mei, de tweede met kerstmis. Alle betalingen moesten geschieden in goed Nederlands geld, tot de volle waarde op de Rijkskantoren gangbaar, ten woonhuize of kantore van de verpachter of rentmeester. En op kwitantie van de verpachter, diens erven of rechtsverkrijgenden. Daarna volgden artikelsgewijs de voorwaarden en bepalingen. Onder meer dat de opgegeven maat van de percelen te goeder trouw is overgenomen van het kadaster en nimmer aanleiding kan geven tot vernietiging van de overeenkomsten.

-

De pachter kan ook nimmer enige vermindering van de pachtprijs vorderen wegens sterfte van vee, misoogst, overlast van water, enz. De woning zal door de pachter en zijn gezin moeten worden bewoond overeenkomstig het een goed huisvader betaamt.

-

Het onderhoud van alle gebouwen - bedoeld zijn de grove reparaties - zijn voor rekening van de verpachter. Dit kan echter nimmer door de pachter worden verplicht. Het teren van schuren en andere houtwerken is voor rekening van de pachter. De benodigde teer zal echter door de verpachter worden verstrekt. Het onderhoud van de binnensloten aan deuren en blinden, van pompzuigers en glasruiten is voor rekening van de pachter. Dit geldt eveneens voor hekken, heiningen, bruggen, vlonders, duikers en dammen. Bij het eventueel verlaten van het bedrijf dient dit alles in goede staat te worden achtergelaten.

-

De grond-, polder- en heemraadslasten zijn voor rekening van de verpachter. De personele en plaatselijke belastingen zijn altijd voor rekening van de pachter.

-

De pachter zal zonder schriftelijke toestemming van de verpachter nimmer de door hem gepachte goederen mogen verpachten - het zogenaamde onderverhuren. Uitgezonderd hiervan zijn die gedeelten van percelen, die aan arbeiders worden verhuurd voor het telen van aardappelen.

(wordt vervolgd)

Ing A.J. Krijgsman

Uw pand verkopen?
Bel Van der Spek!

van der spek

MAKELAARDIJ, VERZEKERINGEN,
HYPOTHEKEN, TAXATIES
DORPSSTRAAT 50 (t.o. OUDE KERK),
2712 AM ZOETERMEER, 079-167771*

van der slik

Dealer van:

 Alfa Romeo

 LADA

Kerkenbos 15
2715 RP Zoetermeer
Tel. 079 516700 b.g.g. 515151

SPECIALZAAK

GS
ROOKARTIKELEN

*Zoetermeers enige echte
speciaalzaak*

SIGARENMAGAZIJN SENTEL

DORPSSTRAAT 106 - ZOETERMEER - TEL. 16 42 97.

INHOUDSOPGAVE

Van de bestuurstafel	2
Cursus oud schrift	3
In memoriam	4
Ledenbestand	4
Activiteitenkalender	5
Vernieuwde dia-vertoning Zoetermeer	6
Archeologie tentoonstelling	9
Tentoonstelling 'Over de oorlog gesproken' . . .	9
Werkgroep Genealogie en Heraldiek	11
Fragment-genealogie 'Lengkeek'	12
Interviewgroep Sprekend Verleden	15
Interview met de heer J.Vollebregt	15
Droogmaking Zoetermeerse Meer IV	19
Verpachters en pachters in de landbouw I . . .	24

DE ZOETERMEERSE KAASHAL

voor:

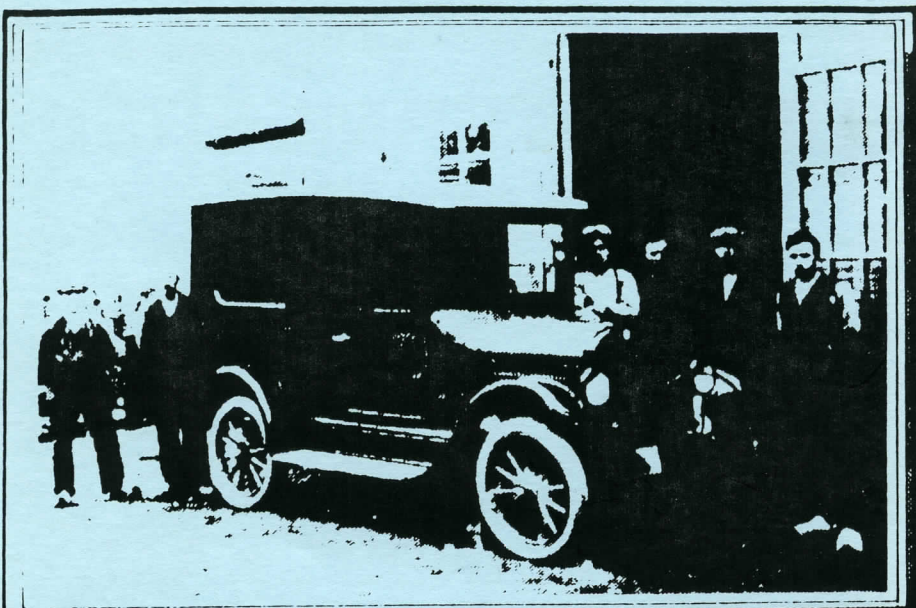
**BOERENKAAS
GOUDSE KAAS
BUITENLANDSE KAAS
VERS GEBRANDE
NOTEN**

en

BOERENKARNEMELK

**KOOPCENTRUM DORPSSTRAAT
TEL. 163445**

ZOETERMEER

Lamboos, in 1918 gestart als wagenmakerij.
De foto toont één van de eerste bestel-
wagens (boter, kaas & eieren) gebouwd op
Chevrolet -1921-

B.V. Carrosseriefabriek Joost Lamboos

Fokkerstraat 9 2722NH Zoetermeer Tel 079-316400 Telex 33241

